

Ježíš a Samařanka (týden modliteb za jednotu křesťanů)

Převod materiálu

Alexandra Hauserová

Pořadí v lekci

28

Téma

Ježíš překračuje náboženské (i rasové) předsudky svého okolí. Všichni potřebujeme někde najít síly a stejně tak všichni potřebujeme odpustění.

Cíle

- Děti uslyší, že Ježíš se setkával i s lidmi, u kterých bychom to nečekali.
 - Nejmenší děti zažijí občerstvení vodou. Uslyší, že tak jako všichni potřebujeme vodu, tak i Ježíše.
 - Mladší děti zjistí, kdo byli Samařané, kde žili. Uslyší, že rozdíly ve víře nejsou nejdůležitější.
 - Starší děti se zkusí zamyslet nad rozdílností/jednotou křesťanů.
-

Pro učitele

Biblický text

J 4,1–26; Ž 36,6–10; Iz 12,2–3; P 25,24–28

Poznámky k příběhu

- Příběh nenacházíme v jiných synoptických evangeliích.
- Cesta přes Samařsko: šlo jít okolo, ale tato cesta byla nejkratší (možno ukázat dětem na mapě).
- Sychar: snad dnešní vesnice Askar.
- Samařané: byli považováni za nečistý, smíšený národ (s Asyřany), po návratu z exilu se nesměli podílet na obnově Chrámu, řádem mezi nimi a „pravověrnými“ židy řada teologických rozdílů (měli vlastní svatyni na hoře Gerizím, uznávali pouze přit k knih Mojžíšových).
- Žena: přichází ke studni sama a v neobvyklou dobu (snad v poledne) = znak veřejného opovržení, ženy chodily najít vodu společně, v řadě, kdy se mohly vyhnout nejvíce žáru, její problém = nesrovnalosti v partnerském životě (v. 16–18). Samařané přepouštěli tělo manželství, soužití s mužem bez formálního smluvního základu nepřipustné (tématem setkání je především ekumena a jednotu, téma je možné tentokrát „upozadit“).
- Ježíš: překvapuje rozhovorem — bylo společensky nevhodné, aby muž mluvil na veřejnosti se ženou, navíc vzájemná nevěřivost a opovržení Židů a Samařanů.
- Nedorozumění: Ježíš mluví o vodě pro život, žena (stejně jako předtím Nikodém) uvažuje na jiné rovině — čistě přirozené, reálné. Ježíš se to snaží vysvětlit, ale žena si představuje zázračnou vodu, která by jí ušetřila námahu s nesením. Ježíš se snaží jí ukázat potřebu obrácení a očištění od hříchu. Téma muže, partnerství neotevírá proto, aby ženu znemožnil, ale jako další krok sebezjevení, aby žena pochopila, s kým mluví » jeho láska, milost a pomoc platí i pro ni, nezavrhuje ji.
- Otázka správného místa k uctívání Boha: Ježíšova odpověď naznačuje, že to není téma, podstatný je přisob » „v Duchu a v pravdě“
- „Bůh je blízko každému, kdo se modlí opravdově a upřímně.“ (Hájek, Viktor — Hájek, Miloslav: *Biblická důjeprava*. Praha: Kalich, 1990; str. 119) — velmi dobrá formulace, kterou se lze vyhnout

úvahám o tom, jestli ta ?i ona církev ctí Boha „správn?“.

- Podstatou p?íb?hu není obrácení Sama?anky, ale fakt, že Ježíš je Mesiáš, že se tak projevuje a také tak sám sebe zjevuje. Oslí m?stek k tématu ned?le: Mesiáš je jen jeden (viz p?íb?h), to platí i pro r?zné církve ve sv?t?.

Období

Týden modliteb za jednotu k?es?an? se (na severní polokouli) slaví každoro?n? v lednu. Je to p?íležitost k ekumenickým akcím a prosbám za dar jednoty. Už školní d?ti možná tuší cosi o tom, že není jen jedna církev — prosby mohou zažít po svém.

Úskali

V textu se jasn? jeví d?lení na „my“ a „oni“. Sama?anka je jakoby p?íkladem onoho pomýleného „oni“ — a p?itom se Sama?ani považovali za právoplatné Izraelce (viz v. 12: „...náš praotec Jákob.“). Nepovažujme se automaticky za „my“. M?žeme to nazna?it tím, že p?íb?h p?evyprávíme z pohledu Sama?anky.

Je možné poukázat na fakt, že Ježíš je jeden, pro všechny církve.

Odkazy

Porsch, Felix: *Evangelium sv. Jana: malý stuttgartský komentář*. Kostelní Vyd?í: Karmelitánské nakladatelství, 1998.

MacArthur, John: *Evangelium podle Jana: komentář verš po verši*. Krom??íž: Ob?anské sdružení Didasko, 2012.

Hájek, Viktor — Hájek, Miloslav: *Biblická d?jeprava*. Praha: Kalich, 1990.

Balcar, David — Gallus, Petr — Šorm, Zden?k — Férová, Lydie: *Dvakrát m??, jednou v??: pr?vodce sv?tem víry pro náctileté: pracovní listy ke katechezi*. Praha: ?CE, 2012.

Gruber, Ji?í: *Otázky a odpov?di: evangelický katechismus pro mládež i dosp?lé, skupiny i jednotlivce*. Praha: Kalich, 2004.

P?íb?hy z Bible. Praha: ?eská biblická spole?nost, 1993.

<http://goo.gl/ZbM50O> — živá voda (pro mladé), <http://goo.gl/JidcE9> — živá voda (pro d?ti)

<http://youtu.be/PX1QsCjyg44> — písni?ka (pro starší d?ti): Aneta Langerová, Voda živá

Pro d?ti

Pro p?edškolní d?ti — aktivita s rozhovorem

(Na úvod nechat d?ti zahrát n?jakou b?hací hru nebo je nechat ud?lat rychle n?jaký úkol — deset žabák?, pár d?ep?, desetkrát sko?it „panáka“ s upažením a p?ipažením. Ú?elem je, aby se d?ti trochu zadýchaly.)

Má tady n?kdo žíze?? Proto je tu džbán s vodou! Je dobrá, chladivá. ?lov?k se jí m?že po?ádn? napít nebo si s ní t?eba opláchnout obli?ej, když je unavený nebo je mu moc veliké horko.

Kdy míváte nejv?tší žíze?? (Po b?hání, v saun?, když má ?lov?k teplotu, v lét? na sluní?ku, na poušti.) Velikou žíze? má ?lov?k na poušti — ta je samý písek, nikde žádný stín, vedro, uff. *(Ukázat d?tem obrázek poušt? — možnost doptat se, kdo byl t?eba n?kdy u mo?e — pouš? je jako pláž bez mo?e.)* Na poušti se ?lov?k nejvíc pot?ebuje napít, ale kde vzít vodu? Potoky ani ?eky tu moc nete?ou! Voda se ?erpá ve studni. *(Ukázat obrázek studny, vysv?tlit, jak se to d?lávalo v Ježíšov? dob?.)* Postavíme si takovou studni taky! *(Postavit ohrádku z kostek kolem džbánu s vodou nebo dát na dno modrý papír/šátek.)* Představte si, že jsme na poušti. Kdo bude pot?ebovat vodu ze studn?, aby se napil? (Já, vy, ale taky tihle všichni na obrázcích.) Všichni pot?ebují vodu, aby je nebolela hlava, aby mohli skákat a radovat se, aby mohli žít. Bez vody to nejde. Bez ?eho ještě? ne? *(Bez jídla, spaní, rodi??, vzduchu... opatrn? návrhy komentovat — bez po?íta?e to jde, ale t?eba bez lásky ne.)*

Ježíš takhle jednou sed?l u studny a povídal si s jednou paní o vod?. V?d?la, že bez vody to v život? nejde a taky že to dá spoustu námahy vodu nanosit dom? — vodovod s kohoutky nem?la! Ježíš jí ukázal, že on sám je n?co jako voda. Když máme žíze?, pot?ebujeme vodu. A když nás n?co trápí nebo když se n??eho bojíme, pot?ebujeme Ježíše, aby nám pomohl. Všichni — já, i vy, i ti na obrázcích. Na záv?r by byla vhodná jednoduchá modlitba, nap?. díky za vodu a díky za Ježíše, který je tu pro všechny.

(V p?ípad?, že jsou d?ti opravdu úpln? malé, je možné z?stat jen u stav?ní studny a u toho, že žíze? máme všichni stejnou a všichni stejn? pot?ebujeme vodu.)

Pom?cky: džbán s vodou a sklenice, obrázek studny, kostky, obrázek poušt?, obrázky k?es?an? r?zných denominací i barev pleti, (modrý papír/šátek).

Pro mladší d?ti — vypráv?ní s „motivací“

(Pokud se vám nesnadno vypráví v ich form?, vezm?te si na pomoc loutku/postavi?ku a jen mluvte za ni. P?íb?h je možné sehrát i s flanelografem.)

Kap, kap, kap. Poslední kapi?ky vody. Už zase došla?! Zase budu muset jít a donést novou. A ke studni je to aspo? kilometr. Každý den znovu a znovu. A to ještě? m?žu být ráda, že bydlím tady v Sycharu, voda je dobrá, nikdy nesmrdí hnilobou a pramen ve studni nevysychá, ani když je opravdu horko a dlouho sucho. To jinde jsou na tom ještě? h??. Jen kdyby to nebylo tak daleko.

Že bych s tou cestou ještě? po?kala? Venku je te? hrozn? vedro, slunce pálí nejvíc, je poledne. Budu hrozn? zpocená a cestou dom? nejspíš p?lku džbánu vypiju, jakou budu mít žíze?. Mohla bych jít až ve?er, bude chladn?ji a možná bude i trošinku foukat, to by bylo mnohem lepší. Ano, ano, to by bylo lepší. Jenže ve?er p?jdou pro vodu i všechny ostatní ženské. Sousedky i ty, co bydlí dál. A budou na m? zase koukat, jako bych byla prašivá. Drbny jedny, všechny se na m? dívají opovržliv?, skrz prsty. Rad?ji bych m?la jít hned, abych tam byla sama a nemusela poslouchat to jejich šuškáání.

Jejda, u studny n?kdo sedí! Mám já to ale sm?lu. Vždy? to je n?jaký mužský a ještě? ke všemu Žid! Co tu d?lá? Tudy p?ece Židé nechodí, ohρνují nad námi Sama?any nos, takže rad?ji cestují p?knou oklikou! Snad m? nechá na pokoji. Jen si na?erpám vodu a hurá dom?.

„Dej mi napít!“

Jak prosím? Odkdy si Žid povídá se Sama?ankou?

„Kdybys v?d?la, kdo jsem, sama bys m? poprosila, abych ti dal napít — vody života.“

A jak bys to asi ud?lal? Vždy? nemáš ani v?dro! A ta studna je hluboká! Cožpak jsi tak mocný, jako t?eba náš praotec Jákob, který tu studnu vykopal?

„Kdo pije tuhle vodu, bude mít znovu žíze?. Ale kdo se napije vody ode m?, nebude už žíznit.“

Aha, tak jiná voda! Pane, takové vody bych se chtěla napít! To už bych se nemusela namáhat s těžkým džbánem!

„Jdi a pít sem svého muže.“

Co má být zase tohle? Eeee, já nemám muže (a proto na mě každý ve městě tak divně kouká).

„To’s řekla pravdu. Měla jsi pít muž? a ten, kterého máš teď ani není tvůj manžel.“

Prosím? Jak to u všech všudy může být? Vždyť je to nějaký cizinec! Leda, že... Pane, ty musíš být jistě prorok. Vysvětli mi, prosím, kde má být správně uctíván Bůh Hospodin? U nás v Samařsku, na hoře Gerizím, nebo v Jeruzalém?, jak říkáte vy, Židé?

„Nejde o to, kde. Jde o to jak. Bůh je blízký každému, kdo ho opravdově a upřímně hledá a modlí se.“

No teda... Jsem z toho celá paf. On mi nenadává. Pro něho nejsem žádná hadrnice ani samařská kacířka. Mluví, jakoby mezi Židy a Samařany nebyl rozdíl! To je zvláštní. Víím, že přijde Mesiáš, zvaný Kristus, a ten nám oznámí všechno, co potřebujeme znát.

„Já jsem to — ten, který k tobě teď mluví.“

A hele, tamhle jdou další muži. Asi patří k němu. Nechám džbán džbánem a běžím domů, tohle musím všem říct, to musí všichni slyšet!

Následující rozhovor:

Ježíš cestoval z Jeruzaléma do Galileje a cestou potkal tuhle Samařanku. (Ukázat na mapě, odkud a kam Ježíš šel.) Byla u studny, nabírat vodu. Nosili jste někdy vodu? Teba v konvi na zahradě nebo na chalupě? Je to pořádná tíha, a taky se ta voda nesmí vylít. *(Je možné nechat děti potřepat si kanystr nebo džbán.)*

Samařani podle Židů nevěděli správně, obě skupiny se navzájem neměly rády. Jedni druhými se posmívali. Ježíš to ale viděl jinak: nekoukal divně ani na lidi, co něco vyvedli, ani na lidi, co neměli docela stejnou víru jako on. Vzpomeňte si, jak Samařance říkal, že není podstatné, kde se člověk k Hospodinu obrací.

Znáte někoho takového, kdo taky chodí do kostela, ale jinam, než my? *(Navázat na zkušenost dětí, eventuálně ukázat obrázek sousedního kostela či modlitebny.)*

Na světě je spousta lidí, co věří v Boha a modlí se k němu, ale dělají to jinak než my, jinde než my nebo jindy než my. Ježíš je ale jeden. Není podstatné, jestli máme v kostele obrazy nebo ne, jestli zpíváme s kytarou nebo s varhanami. Podstatné je, jestli to myslíme vážně a doopravdy.

Pomůcky: mapa Izraele s vyznačeným Samařskem, obrázek studny, (kanystr/džbán s vodou), obrázek sousedního kostela/modlitebny.

Pro starší děti — aktivní práce (s textem, tématem)

Na úvod práce s tématem vody a jejího (ne)dostatku: Kolik toho za den vypijí? K čemu všemu potřebují vodu? (Vaření, splachování WC, mytí, praní, zalévání rostlin...) Jsou země, kde je vody nedostatek? *(Ukázat obrázek africké studny.)*

Čtení textu z Bible. Žena musela vodu namáhavě přinášet, soustředěna na ni — vysvětlit nedorozumění v rozhovoru s Ježíšem. Ježíšovi nejde o vodu skutečnou, ale o to, že on je zdrojem života.

Pokusit se rozebrat problematiku vztahu Židé x Samaťané. Oba národy vřely v Boha, ale každý měl svůj vlastní chrám, četli stejnou Bibli, ale Samaťané jen něco. Co nám to připomíná? Rozhovor o rozdílech mezi jednotlivými církvemi. (Dobrou pomoc při nejistotě lze hledat Gruberovův katechismus v kapitole „Stručný pohled křesťanských církví a hnutí“ [viz *Odkazy*] nebo v pracovních listech pro konfirmandy, kapitola Apoštolské vyznání, oddíl 9 [viz *Odkazy*].) Co máme naopak společného? (Na tomto místě je možné mluvit o Bohu, vyznání víry, o společenství, ale také třeba o křtu — jeho voda nás spojuje!)

Ženina otázka po správném místě k uctívání Boha — Ježíš jí vysvětluje, že nejde o místo, ale o způsob — viz poznámky k textu. Zdraznit, že Ježíš je tu pro všechny, kdo se k němu upímně a s vírou obracejí.

Pomůcky: obrázek africké studny, obrázky křesťanů různých denominací i barev pleti

Přesah

Ježíš ženu přijal i jako Samaťanku, i jako hříšnici. Přijímá tak i nás, bez ohledu na rozdíly mezi námi. Se školními dětmi je možné postavit studnu a donést k ní džbán s „našimi“ chybami. Mohou to být papírky, na které každý napíše něco, co se mu nepovedlo nebo jen kolíčky na prádlo, znázorňující, že si s sebou taky nesu něco, co není správné. Postupně je do džbánu hodí všichni, kdo chtějí. Nikoho nenuťte. Pokud zvolíte variantu s papírky, nechte je nahlas, děti ať si je netou navzájem. Jde o to zažít, že za Ježíšem můžeme přijít s nějakým svým škraloupem, ne o pranýřování toho, co kdo z nás dělá špatně.

(Na závěr je možné pustit písničku Anety Langerové *Voda živá*.)

Děti mohou ekumenu zažít i „live“ — v rámci týdne modliteb můžete společně navštívit ekumenické bohoslužby nebo shromáždění jiné církve.

Liturgie

Písně

Svítá: 119 — *Jedno jsme v Duchu svatém*; 304 — *Spoj nás v jedno, Pane*; 163 — *Poutník a dívka*

Evangelický zpěvník: 699 — *Pane, dej, ať nás nic už nerozdvojí*

Biblický text k zapamatování

U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo. (Ž 36,10)

Modlitba

Pane a Bože, od tebe máme sílu prát se s těžkostmi i radovat se a smát. Děkujeme, že nás přijímáš i s našimi chybami. Jsme ržní a ržně o tobě mluvíme, zpíváme, ržně se k tobě modlíme. Prosíme tě, ať ta ržnost nevádí. Ať dovedeme mít rádi druhé, i když nejsou jako my. Protože ty jsi pořád stejný. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[Předškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Jan 4,1–26](#)

[Žalmy 36,6–10](#)

[Izajáš 12,2–3](#)

